

MEDIJŲ IR INFORMACINIS RAŠTINGUMAS JAUNIMUI

YouTHink

Projekto Nr. 2024-1-LT02-KA220-YOU-000251256

ATASKAITOS SANTRAUKA

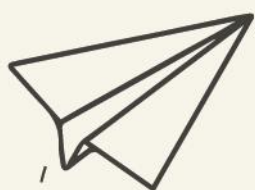
Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir tai nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Jaunimo reikalų agentūros požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei dotaciją teikianti institucija negali būti laikoma už juos atsakinga.

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

MEDIJŲ IR INFORMACINIS RAŠTINGUMAS JAUNIMUI

YouTHink

Darbo paketas 2 Mokymo medžiagos kūrimas

Rezultatas W2/A4 Ataskaita

Atsakingasis partneris už darbo paketą: Viešieji interneto prieigos taškai

Projektas „YouTHink: Medijų ir informacinis raštingumas jaunimui“

Creative Commons licencija CC BY-NC-SA

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir tai nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Jaunimo reikalų agentūros požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei dotaciją teikianti institucija negali būti laikoma už juos atsakinga.

Finansuoja
Europos Sąjunga

ATASKAITOS „MEDIJŲ RAŠTINGUMO UGDYMAS: KŪRYBINIŲ DIRBTUVIŲ IR APKLAUSOS REZULTATAI“ SANTRAUKA

Šiame dokumente pateikiama ataskaitos „Medijų raštingumo ugdymas: kūrybinių dirbtuvių ir apklausos rezultatai“ santrauka. Ataskaita parengta pagal projekto „YouTHink: medijų ir informacinis raštingumas jaunimui“ (toliau dokumente – YouTHink) metu įgyvendintas veiklas, t. y. 2025 m. sausio–kovo mėnesiais surengtas kūrybines diskusijas bei jaunuolių apklausą. Šioje ataskaitoje pateikiamos specialistų bei ekspertų, dirbančių su jaunimu bei medijų ir informacinio raštingumo (toliau dokumente – MIR) ugdymo srityje, įžvalgos bei nuomonės apie šiandienines MIR ugdymo tendencijas bei iššūkius. Taip pat analizuojamos jaunų žmonių žinios ir įgūdžiai, kurių prireikia kritiškai vertinant informaciją skaitmeninėje erdvėje.

Reaguojant į vis didėjančią MIR svarbą jaunimui penkios Europos Sąjungoje veikiančios organizacijos įgyvendina dvejus metus truksiantį YouTHink projektą. Šio projekto tikslas yra ugdyti 14–19 metų jaunuolių skaitmeninį raštingumą ir kritinio mąstymo įgūdžius, pasitelkiant inovatyvius šiuolaikinius metodus - žaidybinius elementus, skaitmenines technologijas bei realias gyvenimiškas situacijas. Projektas finansuojamas pagal Erasmus+ partnerystės bendradarbiavimo jaunimo srityje programą ir įgyvendinamas Lietuvoje, Italijoje, Portugalijoje, Slovėnijoje bei Šveicarijoje (turinčios asocijuoto partnerio statusą).

Šios ataskaitos pilną versiją anglų kalba galima rasti [čia](#).

ĮŽVALGOS IŠ ĮVYKUSIŲ KŪRYBINIŲ DIRBTUVIŲ

2025 metų sausio–kovo mėnesiais buvo suorganizuotos penkios kūrybinės dirbtuvės (diskusijos) penkiose projekto partnerių šalyse. Į diskusijas buvo pakviesti įvairių sričių specialistai, dirbantys su jaunimu, kuriantys mokymo programas ir dalyvaujantys MIR ugdymo procese. Iš viso net 40 atstovų iš formalaus ir neformalaus švietimo sektoriaus, žiniasklaidos, jaunimo organizacijų (Diagrama Nr. 1) dalinosi mintimis apie aktualiausias MIR tendencijas bei iššūkius. Aiškinosi dirbtinio intelekto įtaką kritiniam mąstymui bei aptarė inovatyvius metodus ir priemones, skirtas ugdyti MIR įgūdžius jaunimo tarpe.

Akimirkos iš įvykusių kūrybinių dirbtuvių Italijoje ir Lietuvoje

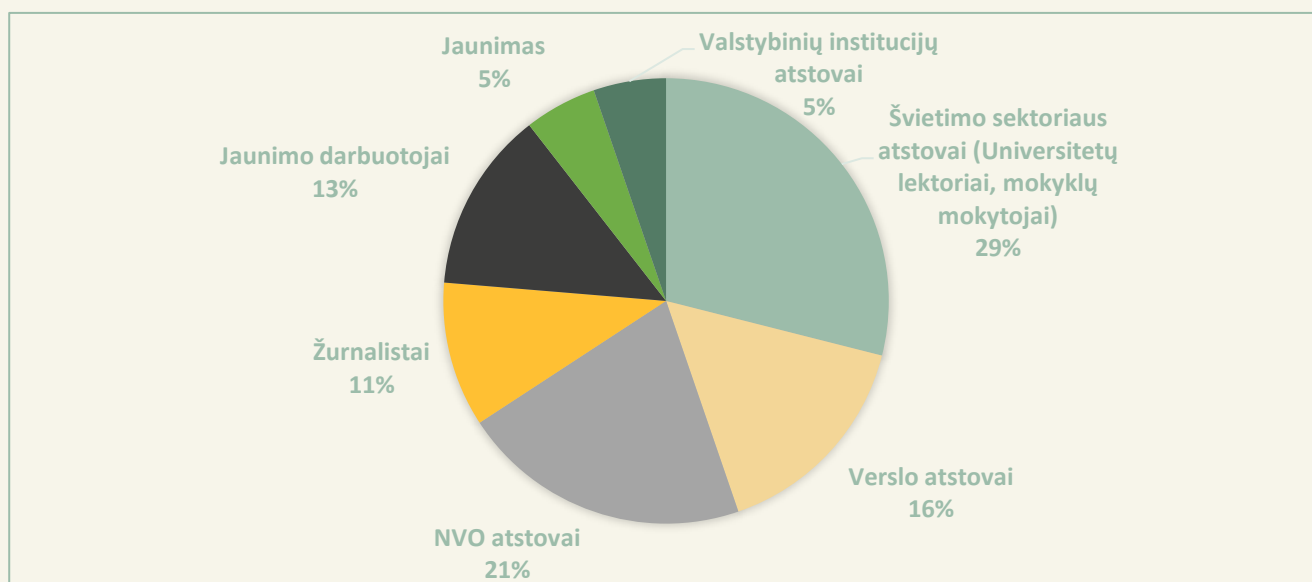

Diagrama Nr. 1. Kūrybinių dirbtuvių dalyviai

Iššūkiai ir problemos

Apibendrinant kūrybinių dirbtuvių metu vykusias diskusijas, galima teigti, jog nepaisant tam tikrų kiekvienai valstybei būdingų niuansų, MIR ugdymo srityje vyrauja panašūs iššūkiai ir problemos tiek Lietuvoje, tiek kitose projekto partnerių šalyse. Diskusijų dalyviai pritarė, jog šiandien MIR ugdymo sritis susiduria su įvairiais iššūkiais - nuo sparčiai tobulėjančių technologijų ir jų poveikio, ypač dirbtinio intelekto, iki didėjančio dezinformacijos kiekio skaitmeninėje erdvėje.

Vienas iš labiausiai aptartų iššūkių susijęs su neapsakomai didžiuliais, kasdieną užplūstančiais informacijos srautais, kuriuose patikima informacija dažnai pasiklysta manipuliacijose bei dezinformacijos liūne. Šiandien skaitmeninėje aplinkoje tradiciniai autoritetai, tokie kaip mokslininkai ar ekspertai, nebegarantuoja visuomenės pasitikėjimo ir žmonės vis dažniau linkę pasikliauti asmeninėmis nuomonėmis ar socialinės žiniasklaidos turiniu. Vilniaus universiteto docentas daktaras Vincas Grigas pabrėžė, kad, net ir žinodami, kaip manipuluojama algoritmais tokiose platformose, kaip „TikTok“ ar „Facebook“, žmonės vistiek sąmoningai linkę rinktis informaciją iš šių kanalų, nes tai „lengviau“. Privalumai, kuriuos žmonės gauna, nusveria galimą žalą. Tai rodo, jog žinojimas ne visada lemia atsakingą elgesį, jei žmogus vertina naudą aukščiau už ilgalaikes pasekmes. Todėl MIR kontekste, kuriant įvairias programas ir turinį, svarbu ugdyti ne tik žinojimą, bet ir atsakingą, vertybėmis grįstą elgesį.

Dalyviai atkreipė dėmesį į reikšmingus skaitymo ir rašymo įpročių pokyčius, autorystės supratimo ir etiško informacijos naudojimo iššūkius. Šiandien labiausiai trūksta nuodugnaus skaitymo ir tekstų analizės įgūdžių, o skaitmeninėje erdvėje menksta autorystės samprata, nes asmenys dažnai nesusimąsto apie informacijos kūrėją ar etišką jo kuriamo turinio naudojimą.

Diskusijų dalyviai taip pat išreiškė susirūpinimą dėl paviršutiniškos informacijos vartojimo kultūros, kuri keičia informacijos suvokimą ir naudojimą visais lygmenimis. Šie pokyčiai rodo, kad MIR ugdymas turi apimti ne tik techninius įgūdžius, bet ir gilesnį, refleksyvų santykį su informacija, jos kilme, forma ir poveikiu.

Kitas reikšmingas iššūkis MIR ugdymo srityje yra susijęs su per dideliu dėmesio skyrimu specifiniams, techniniams įgūdžiams ugdyti, aplenkiant holistinį medijų ekosistemos suvokimo ugdymą. Doc. Dr. Vincas Grigas pabrėžė, kad medijų raštingumo pamatu turėtų būti ne „sprendimų formulės“, o gebėjimas suvokti situaciją, prisitaikyti prie kintančio informacinio konteksto. Tokiam gebėjimui būtinas bendras supratimas, kuris apimtų visumą – nuo žinutės ir jos šaltinio iki socialinės praktikos, kuri dažnai lieka nuošalyje, nors ir yra

neatsiejama informacijos suvokimo bei elgsenos dalis. Valentino Brilli iš Europos dotacijų tarptautinės akademijos Italijoje nuomone, šiandien itin trūksta priemonių, kaip naršyti didžiulėje informacijos jūroje. Ji sutiko su nuomone, jog būtina populiarinti edukacinį požiūrį, kuris neapsiriboja vien techninių įgūdžių ugdymu, bet skatina empatiją bei atsakomybę ypatingai jauniems žmonėms.

Visų diskusijų metu dalyviai pritarė, jog kritinio mąstymo stoka visuomenėje yra viena iš opiausių problemų. Žmonės yra linkę priimti informaciją remdamiesi ne faktais, o emocijomis. Todėl sukeltos emocijos yra vienas iš aktyvesnių veiksnių, kodėl melagienos, manipuliacinė informacija sklinda greičiau nei teisinga informacija, taip darydama įtaką ir viešosios nuomonės formavimui. Paulius Andruškevičius, medijų raštingumo dėstytojas iš Lietuvos, pabrėžė esminę informacinės visuomenės problemą – asmeninės atsakomybės trūkumą. Jis teigė, kad žmonės dažnai „slepiasi už kolektyvinės atsakomybės“ platindami pranešimus internetu, nesijausdami atsakingi, ypač socialiniuose tinkluose, kur nuomonės išreiškiamos greitai, emociškai ir dažnai be argumentų. P. Andruškevičius taip pat pastebėjo visuomenės „įpročio diskutuoti praradimą“, kai skirtumai traktuojami kaip opozicija, o ne kaip kvietimas dialogui. Jis pabrėžė, kad pagrindinė medijų raštingumo ugdymo užduotis yra skatinti argumentuoto diskutavimo įgūdžius, laisvus nuo emocijų ir manipuliacijos. Jis ragino prisiimti asmeninę atsakomybę už kiekvieną parašytą ir perskaitytą pranešimą, siejant tai su kritiniu mąstymu – gebėjimu atsispirti minios spaudimui ir pagrįsti savo poziciją argumentais.

Diskusijų dalyviai taip pat atkreipė dėmesį į šiuolaikiniam jaunimui būdingą bruožą – nykstančią ribą tarp virtualaus ir fizinio pasaulių. Naujausi tyrimai rodo, kad jaunimas nebeskiria šių sferų, ir virtuali erdvė tapo natūralia jų kasdienio gyvenimo dalimi, daranti įtaką tiek jų elgesiui, tiek ir pasirinkimams. Todėl kuriant mokymo programas ar kitas su MIR ugdymu susijusias veiklas svarbu atkreipti dėmesį ir įtraukti temas, kurios ugdo jaunuolių suvokimą apie tai, kaip virtualus turinys veikia realaus pasaulio vertybes, pasirinkimus bei elgesį.

Galiausiai, diskusijos dalyviai sutarė, jog MIR ugdymo programos turi būti skirtos ne tik jaunuoliams, tačiau siūlomos ir jų tėvams, kurie dažniausiai nustato medijų vartojimo taisykles, ugdo vaikų sąmoningumą, taip pat mokytojams, neformaliojo ugdymo specialistams, jaunimo darbuotojams, kurie reguliariai bendrauja su jaunimu.

Rekomendacijos

- Ugdyti holistinį medijų ekosistemos suvokimą. MIR ugdymas turi apimti ne tik techninius įgūdžius, bet ir gilesnį, refleksyvių santykių su informacija, jos kilme, forma ir poveikiu.
- Mokyti priimti informaciją paremtą ne emocijomis, o faktais.
- Stiprinti asmeninę atsakomybę už skleidžiamą turinį socialiniuose tinkluose ir apskritai internete.
- Į mokymų turinį įtraukti temas, kurios ugdo jaunuolių suvokimą apie tai, kaip virtualus turinys veikia realaus pasaulio vertybes, pasirinkimus bei elgesį.

Apie dirbtinį intelektą reikia mąstyti kritiškai

Šiandien dirbtinis intelektas (toliau dokumente – DI) yra viena iš tų sąvokų, apie kurias visi kalba. DI tampa viena iš ryškiausių technologijų, kuri artimiausiu metu paveiks beveik kiekvieną gyvenimo aspektą. Todėl nestebina, jog ir diskusijų metu, ši technologija buvo nuolat aptariama ir nagrinėjamas jos poveikis. Diskusijų dalyviai pritarė nuomonei, jog šiandien, nepaisant šios technologijos teikiamos naudos, netinkamas DI naudojimas kelia grėsmių jaunų žmonių gebėjimui kritiškai vertinti, analizuoti informaciją ir tuo pat metu etiškai taikyti sukurtus DI sprendimus. Buvo išsakyta nuomonė, jog jauni žmonės iš tiesų mažai geba paaiškinti, ką DI atneša į jų kasdienybę, koks šios technologijos ne tik potencialas, bet ir grėsmės, tokios kaip turinio kūrimas dezinformacijai skleisti, algoritmais paremto turinio kuravimas, rekomendacijų sistemos, vartotojų elgsenos stebėjimas, duomenų kaupimas ir pan. Catherine Equey iš Vakarų Šveicarijos taikomųjų mokslų ir menų universiteto pabrėžė, kad svarbu mokyti jaunimą ir specialistus kritiškai bendrauti su dirbtiniu intelektu, o ne tik naudoti jį kaip „užklausų-atsakymų mašiną“.

Diskutuoju apie DI ir jo daromą poveikį, pokalbiuose buvo pabrėžiama, jog MIR šiandien tampa svarbesnis ir aktualesnis nei bet kada iki šiol. Nepaisant visų aptartų nuogastavimų, dalyviai pripažino, kad jaunimas jau aktyviai naudoja DI priemones ir jas toliau naudos. Todėl dauguma pasisakė už pragmatiško požiūrio diegimą, kuris apima šios technologijos integravimą į švietimo ugdymo programas, jaunimo mokymą kritiškai vertinti ir analizuoti DI sugeneruotą bei skleidžiamą turinį. Madalena Nunes Diogo iš Portugalijos pabrėžė, kad reikia užtikrinti, jog dirbtinis intelektas nepakeistų žmogaus kūrybiškumo.

Rekomendacijos

- Padėti jauniems žmonėms suprasti DI veikimo principą ir apie šią technologiją mokyti mąstyti kritiškai.
- Mokyti naudoti DI etiškai, įtraukiant asmens saugumo ir privatumo temas.
- Supažindinti su galimomis rizikomis, kurias gali sukelti dirbtinis intelektas ir ugdyti žinias, kaip analizuoti, vertinti DI generuojamą ir sklaidžiamą informaciją.

Jaunų žmonių lūkesčiai ir inovatyvūs mokymosi būdai

Diskusijų metu buvo nuolat pabrėžiama didžiulė interneto, skaitmeninių medijų bei technologijų įtaka jaunimo gyvenimui. Visi šie reiškiniai formuoja ne tik bendravimo, mokymosi būdus, pramogų turinį, bet ir jaunimo mąstymą bei vertybines nuostatas. Pasak dalyvių, nors skaitmeninis pasaulis teikia daug galimybių, tačiau tuo pat metu didina riziką susidurti su netinkama, kenksminga informacija, lengvai plintančia informacija. Neturėdamas pakankamai priemonių ir įgūdžių kritiškai vertinti informaciją, jaunimas gali nukentėti ar tapti grėsmių taikiniu.

Diskusijų metu buvo pastebėta, jog jauni žmonės dažnai linkę nuvertinti medijų raštingumo ugdymo vertę tapatindami šį reiškinį su technologijų išmanymu ir gebėjimu jomis naudotis. Jaunimo darbuotoja, Laura Večerkauskaitė iš Druskininkų jaunimo užimtumo centro, atkreipė dėmesį, kad šiandien jaunimas MIR temas suvokia, kaip ne itin reikšmingas ar aktualias jų gyvenime. Jos manymu, jaunimas nemėgsta, kai brukamos idėjos, temos ar problemų sprendimai. Atvirkščiai, reikėtų išklaudyti jaunimą, jų lūkesčius ir ugdomąjį turinį pritaikyti jų pasaulėžiūrai. Iš dalyvių pasisakymų galima suprasti, kad tinkamos ir patrauklios informacijos perteikimo formos klausimas yra esminis, kalbant apie jaunimo įtraukimą į MIR temas. Pastebima, kad šios temos dažnai atrodo „nuobodžios“, „per toli nuo jų realybės“, todėl būtina ieškoti formų, kurios būtų aktualios, suprantamos ir įtraukiančios jaunimą.

Jaunimo darbuotoja Katja Kolenc iš Celės jaunimo centro Slovėnijoje, atkreipė dėmesį, jog jaunimo grupę sudaro labai skirtingi žmonės - tiek savo amžiumi, tiek poreikiais. Ji pritarė nuomonei, jog ugdymo procesas turi būti pritaikytas prie amžiaus grupės, jos poreikių bei turimų žinių lygio. Dalyviai išreiškė nuogąstavimą, jog kritinio mąstymo ugdymas, deja, bet nėra tapęs kasdienine ugdymo praktika. Ugdant MIR svarbu ne slopinti, bet atvirkščiai skatinti smalsumą, klausimų uždavimą, tyrinėjimą, loginį mąstymą.

Rekomendacijos

- Ugdyti kritinį mąstymą, neapsiribojant tik techninių įgūdžių ugdymu, bet stiprinant supratimą apie tai, kaip veikia skaitmeninių medijų pasaulis, kaip orientuotis ir nepasiklysti didžiuliame interneto informacijos kiekyje.
- Ugdyti kritinį mąstymą skatinant kelti klausimus, tyrinėti ir diskutuoti.

Diskusijų metu dalyviai išsakė savo nuomonę apie inovatyvius medijų ir informacinio raštingumo ugdymo metodus ir priemones jaunimui. Dalyviai sutiko, kad kritinis mąstymas turėtų būti ugdomas įtraukiant žaidybinius elementus, skaitmenines technologijas, kūrybines veiklas ir sutelkiant dėmesį į dinamiškas bei praktines mokymo strategijas.

Rekomendacijos

- Ugdant MIR įgūdžius dėmesį skirti ne tradiciniams mokymo metodams, bet interaktyvioms veikloms. Vietoj tradicinių užsiėmimų taikyti interaktyvius metodus t. y. simuliacijas, žaidimus ar realių gyvenimiškų situacijų analizę.
- Mokyti bendro supratimo apie medijų poveikį ir jos vaidmenį šiuolaikinėje visuomenėje, o ne kaip konkrečiai naudotis tam tikra programine įranga ar platforma.
- Akcentuoti informacijos analizę, daug dėmesio skiriant ne „kaip“, bet ir „kodėl“ klausimams.
- Integruoti diskusijas apie skaitmeninių medijų poveikį sveikatai.
- MIR ugdymas bus veiksmingas tik tada, kai jo pateikimo forma taps patraukli auditorijai, ypač jauniems žmonėms. Tai nėra tik turinio, bet ir komunikacijos klausimas – kaip pasakyti tai, kas svarbu, taip, kad norėtųsi klausyti.

JAUNUOLIŲ INTERNETINĖS APKLAUSOS REZULTATAI

Kartu su diskusijomis, šių metų sausio–kovo mėnesiais visose YouTHink projekto partnerių šalyse buvo atlikta ir jaunuolių apklausa. Apklausos tikslas – suprasti, kaip jauni žmonės naudojami skaitmeninėmis medijomis ir su kokiais iššūkiais susiduria internete vertinant informaciją ir jos tikrumą. Naudojant apklausų kūrimo priemonę „Microsoft Office Formos“, buvo parengta ir elektroniniu būdu išplatinta anoniminė anketa įvairių mokyklų administracijos darbuotojams, universitetams bei partnerių organizacijoms, ir paprašyta vidiniais komunikacijos kanalais pasidalinti su tiksline auditorija. Internetinę anketą sudarė 18 uždarų ir atvirų klausimų, suskirstytų į penkias atskiras dalis, apimančias demografinius duomenis, elgesį internete, iššūkius ir informacijos tikrinimo metodus bei dominančias medijų raštingumo temas.

Jaunimo apklausos metu dalyvavo 14–19 metų 207 respondentai iš Lietuvos, Portugalijos, Slovėnijos, Italijos ir Šveicarijos: 19 m. jaunuoliai (31 %) ir mažiausiai aktyvūs buvo 15 ir 18 m. jauni žmonės (9 % ir 10 %).

Jaunimo veikla virtualioje erdvėje

Apklausos rezultatai parodė, kad 58 % 14–19 m. respondentų internete praleidžia daugiau nei tris valandas per dieną, o 36 % nurodė – iki 3 val. per dieną. Iš visų apklausoje dalyvavusių respondentų tik 3 % teigia, jog riboja naudojimąsi internetu iki vienos valandos. Gauti duomenys iliustruoja, jog skaitmeninė erdvė tapo neatsiejama jaunimo kasdieninio gyvenimo dalis, kurioje jie bendrauja, mokosi, pramogauja. Neabejotinai skaitmeninis pasaulis daro tiesioginę įtaką jaunimo elgesiui, pasirinkimams, vertybėms ir kritinio mąstymo formavimui.

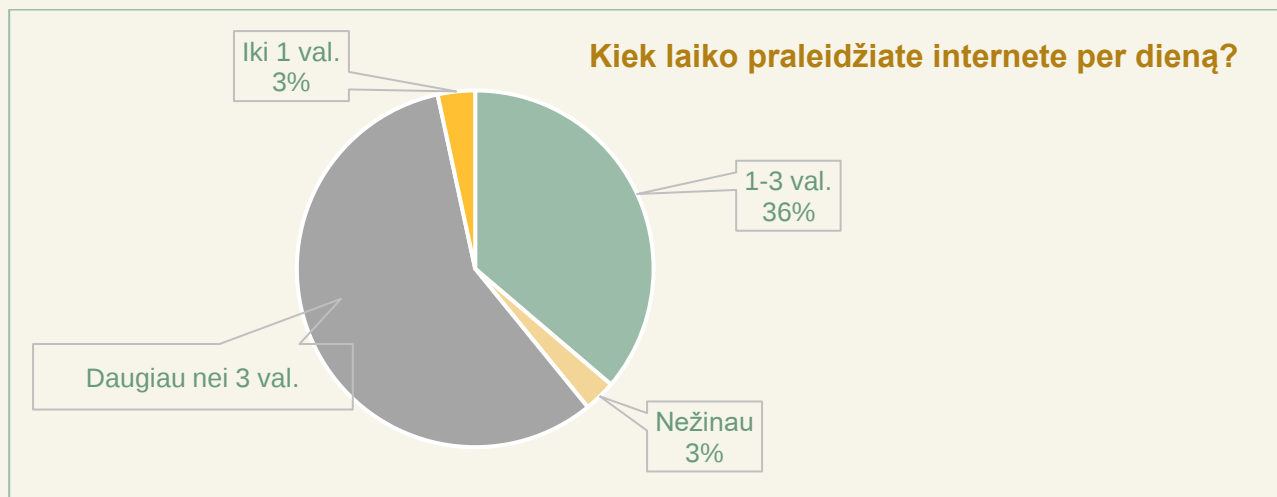

Diagrama Nr. 2. Laikas, praleidžiamas internete per dieną

Analizuojant, kaip jauni žmonės gauna informaciją apie pasaulio įvykius, matyti, kad dominuoja socialiniai tinklai – jie yra pagrindinis informacijos šaltinis jaunimui (35 %). Asmeniniai ryšiai, tokie kaip šeima (22 %) ir draugai (21 %), taip pat daro stiprią įtaką pasaulėžiūrai.

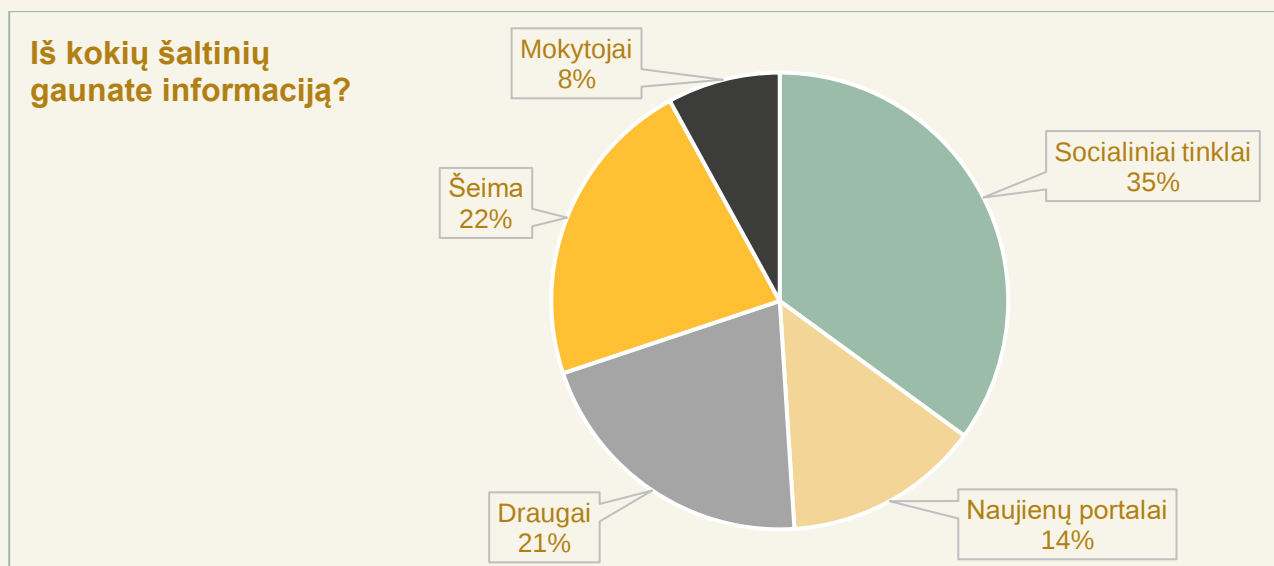

Diagrama Nr. 3. Informacijos apie pasaulio įvykius šaltiniai

Paklausus respondentų, kokias skaitmenines platformas jie naudoja dažniausiai, rezultatai rodo, jog socialiniai tinklai yra patys populiariausi. „YouTube“ naudoja 21 %, „Instagram“ - 20 %, „TikTok“ - 18 % ir „Snapchat“ - 14 % jaunuolių. Tai rodo tendenciją, jog jaunimas šiandien įpratęs rinktis lengvai prieinamą ir suasmenintą turinį, kuris dažniausiai pateikiamas vizualine forma: paveikslėliais arba vaizdų formatais. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį, jog socialiniai tinklai yra tapę ne tik naujienų, bet ir dezinformacijos, klaidingos informacijos sklaidos šaltiniu. Aktyvus socialinių medijų naudojimas jaunimo tarpe didina riziką patekti į klaidinančios ar melagingos informacijos spąstus.

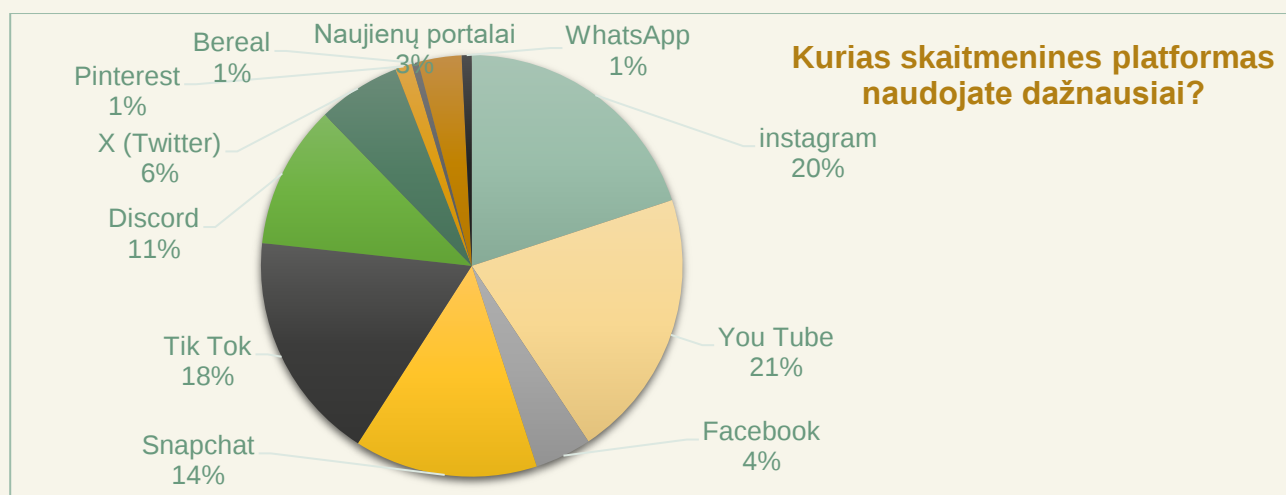

Diagrama Nr. 4. Socialinių platformų naudojimas

Kritinio mąstymo spragos

Tyrimo metu respondentų buvo klausiama, ar jie tiki viskuo, ką mato internete. Rezultatai rodo, jog 91 % 14–19 metų jaunuolių yra linkę kritiškai vertinti informaciją internete ir „kartais“ arba „retai“ tiki viskuo, ką mato ar skaito skaitmeninėje erdvėje. Iš šių duomenų, galima daryti išvadą, jog jauni žmonės suvokia informacijos patikimumo internete problemą. Tačiau 53 % jaunuolių prisipažįsta, jog „kartais“ tiki tuo, ką mato internete. Šie rezultatai gali būti interpretuojami įvairiai, tačiau galima daryti vieną iš prielaidų, jog jaunimui ne visada pakanka turimų žinių kritiškai įvertinti virtualioje erdvėje sklaidžiamą turinį.

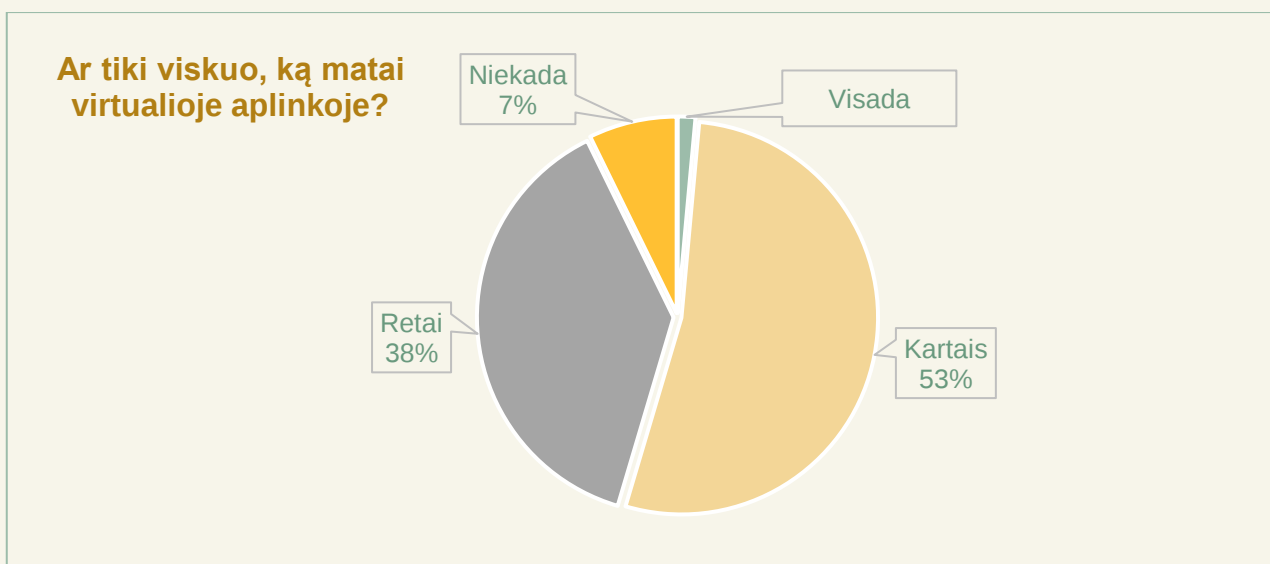

Diagrama Nr. 5. Požiūris į informacijos patikimumą internete

Respondentų paklausus, kokiais būdais jie tikrina informaciją, didžioji dauguma jaunuolių (31 %) sako, jog stengiasi patikrinti informaciją naudojant kelis informacijos šaltinius. Tačiau nerimą kelia tai, jog 29 % respondentų pasitelkia taip vadinamą „sveiką protą“, kaip metodą tikrinti informaciją. Šis būdas nėra objektyvus kriterijus vertinant informacijos patikimumą, nes jaunuoliams gali trūkti objektyvaus vertinimo arba žinių apie vieną ar kitą temą. Įdomu ir tai, jog tik 7 % jaunuolių nurodė, jog klausia tėvų dėl informacijos patikimumo.

Kokiais būdais tikrini informaciją internete?

Diagrama Nr. 6. Informacijos tikrinimo būdai

Jaunuolių paprašius pasirinkti, kokie, jų nuomone, yra didžiausi iššūkiai vertinant informacijos patikimumą, net 41 % respondentų įvardino, kad jiems sunku nustatyti ar informacijos šaltinis yra patikimas ir 28 % - kad sunku atskirti nuomonę nuo faktų. Galima daryti išvadą, kad jei jaunuoliai iš tiesų turėtų stiprius kritinio mąstymo įgūdžius, kaip nurodė atsakydami į diagramoje Nr. 5 pateiktą klausimą, šie iššūkiai neturėtų būti tokie aktualūs. Todėl, apibendrinant rezultatus, galima daryti išvadą, kad nors jaunimas turi medijų informacinio raštingumo įgūdžių elementų, tačiau jų įpročiai rodo kritinio mąstymo spragas.

Kas jums sunkiausia, kai susiduriate su informacija internete?

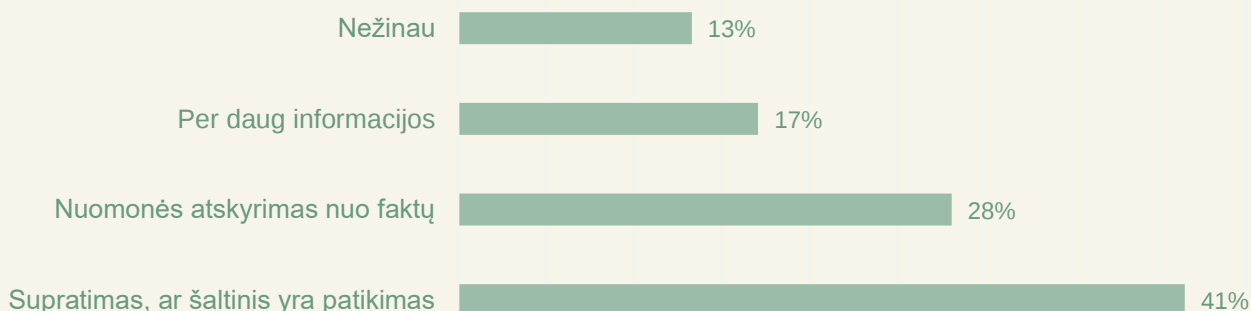

Diagrama Nr. 7. Iššūkiai vertinant informaciją

Įdomiausi mokymosi būdai

Tyrimo metu paklausus jaunimo, koks mokymosi būdas jiems yra patraukliausias, didžioji respondentų dalis pasirinko interaktyvių žaidimų atsakymą (24 %). Be žaidybinių elementų, jaunimui yra patrauklūs ir kiti mokymosi būdai, tokie kaip praktinės užduotys (19 %), edukaciniai filmukai (15 %), mokymasis panaudojant technologijas (15 %) ir savarankiškas mokymasis (15 %).

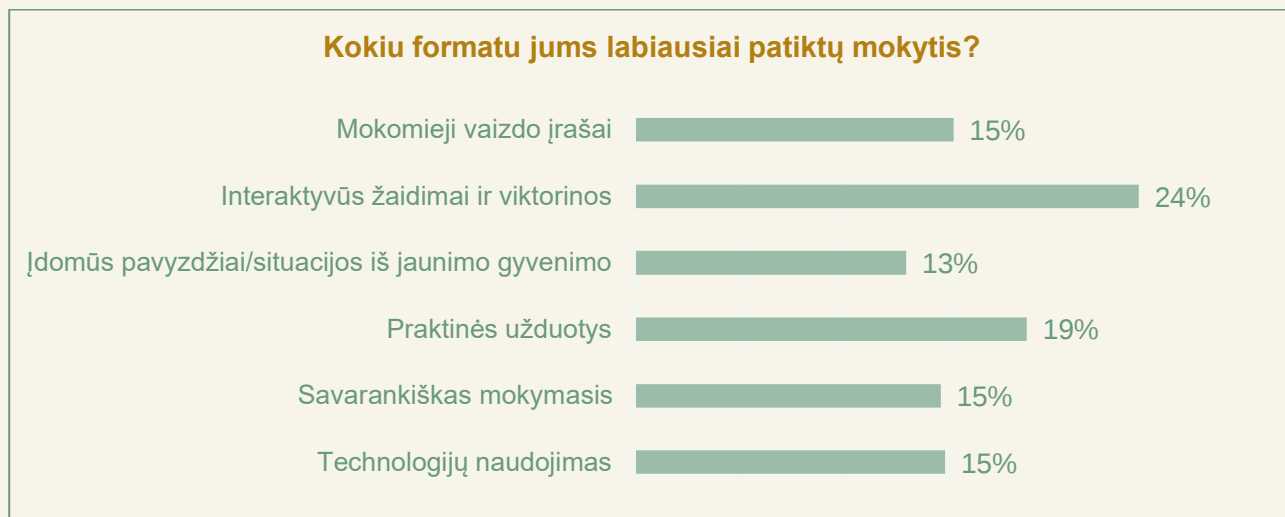

Diagrama Nr. 8. Patraukliausi mokymosi būdai

Paprašius išsirinkti labiausiai dominančias ir su MIR sritimi susijusias temas jaunimo nuomonės išsiskiria. Diagramoje Nr. 8 iliustruojami respondentų atsakymai, iš kurių galima daryti išvadą, jog jaunimas nori sužinoti apie saugų elgesį internete ir asmens duomenų apsaugą (15 %), kaip veikia socialinės žiniasklaidos algoritmai (12 %), kaip atpažinti internetinius sukčius ir netikrą informaciją (12 %). Taip pat domisi dirbtinio intelekto technologija (11 %) ir kitomis skaitmeninėmis technologijomis (10 %).

Diagrama Nr. 9. Labiausiai dominančios MIR temos

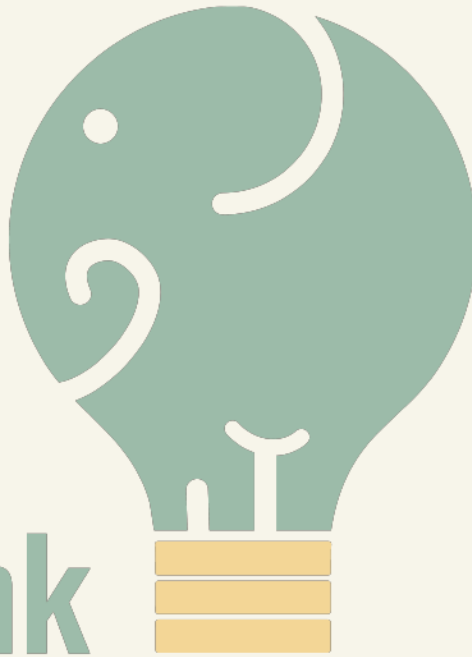

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS UGDANT MIR ĮGŪDŽIUS JAUNIMO TARPE

- Mokyti jaunimą suprasti skaitmeninių medijų vaidmenį ir jų poveikį šiuolaikinėje visuomenėje, kad jauni žmonės galėtų suvokti medijų veikimą, prisitaikyti prie kintančių kontekstų ir sugebėtų vertinti informaciją grįstą faktais, o ne emocijomis. Rekomenduotina vengti mokymo, orientuoto į konkrečių programų ar platformų naudojimo instrukcijų demonstravimą.
- Skatinti jaunų žmonių asmeninę atsakomybę skaitmeninėje erdvėje ir ugdyti supratimą, kad jų veiksmai internete gali turėti pasekmių, kad kiekvienas parašytas žodis ar išsakytą nuomonę gali turėti įtakos jų reputacijai ar viešajai nuomonei.
- Mokyti jaunimą kritiškai vertinti bendravimą su DI, naudoti jį etiškai ir sąmoningai. Ši technologija neišvengiamai apima ir ateityje apims visas žmogaus gyvenimo sritis, todėl švietimo srityje rekomenduotina taikyti pragmatišką požiūrį į DI, kuris apima šios technologijos integravimą į įvairias ugdymo programas, pristatant DI galimybes ir grėsmes.
- Šiandien MIR mokymas yra kaip niekad aktualus, nors ir iš tyrimo duomenų matyti, jog pats jaunimas linkęs nuvertinti MIR ugdymo svarbą, tapatindamas jį su technologijų išmanymu. Todėl rekomenduotina MIR ugdymo programas pritaikyti jaunimo pasaulėžiūrai bei atsižvelgti į lūkesčius ir poreikius. Naudojant patrauklius mokymosi būdus su žaidybiniais elementais, skaitmeninių technologijų panaudojimu, realių gyvenimiškų situacijų sprendimu skatinanti smalsumą, klausimų uždavimą ir tyrinėjimą. Taip pat MIR ugdyme turėtų dalyvauti ne tik jaunimas, bet ir jų tėvai, mokytojai, neformaliojo ugdymo specialistai bei jaunimo darbuotojai.
- MIR ugdymas bus veiksmingas tik tada, kai jo pateikimo forma taps patraukli auditorijai, ypač jauniems žmonėms. Tai nėra tik turinio, bet ir komunikacijos klausimas – kaip pasakyti tai, kas svarbu, taip, kad norėtųsi klausyti.

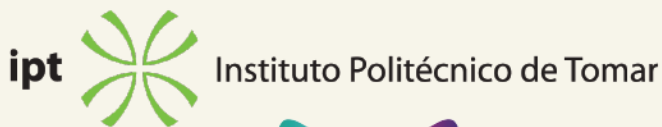
MEDIJŲ IR INFORMACINIS RAŠTINGUMAS JAUNIMUI

YouTHink

Projekto partneriai

Public institution
Information Technologies Institute

SIMBIOZA
MED GENERACIJAMI

Asocijuotas partneris

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir tai nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Jaunimo reikalų agentūros požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei dotaciją teikianti institucija negali būti laikoma už juos atsakinga.

**Finansuoja
Europos Sąjunga**